

**Etninės kultūros sklaidos
Lietuvos regioninėse (vietinėse)
televizijose vertinimas:
Regioninių televizijų asociacijos
atvejo analizė**

Dr. Andželika Bylaitė-Žakaitienė,
Dr. Dovilė Kulakauskienė

2019

Tyrimo tikslas

Įvertinti etninės kultūros sklaidą regioninėje (vietinėje) televizijoje atliekant Regioninių televizijų asociacijos atvejo analizę.

Šiuo tikslu buvo:

- ❖ išanalizuota etninės kultūros TV laidų sklaidos regioninėse (vietinėse) televizijose situacija specialistų požiūriu;
- ❖ atlikta Asociacijos narių TV programų tinklelio bei etninės kultūros laidų turinio analizė;
- ❖ išnagrinėta regioninės (vietinės) televizijos žiūrovų nuomonė apie regionuose transliuojamas etnolaidas.

Tyrimo objektas

Etninės kultūros sklaidos vertinimas Lietuvos regioninėse (vietinėse) televizijose.

Šiam vertinimui buvo pasirinkta Regioninių televizijų asociacija (toliau – Asociacija).

Apie Asociaciją

- ❖ Asociacija veikia nuo 1997 m. Tuomet Asociacijai priklausė apie 11 narių iš visų Lietuvos regionų.
- ❖ Po 2012 m. televizijų programų skaitmenizavimo proceso, nuolat augant transliacijos techniniams reikalavimams liko tik 4 regioninės (vietinės) televizijos:
  - ❖ UAB „Šiaulių apskrities televizija“;
  - ❖ VšĮ Marijampolės televizija;
  - ❖ VšĮ Alytaus regioninė televizija;
  - ❖ VšĮ regioninė televizija „Aidas“ (Trakai);
  - ❖ UAB „TV7“ (Jonava).

TV programų transliuotojai

2018 m. pradžioje Lietuvoje veiklą vykdė 35 televizijos programų transliuotojai, transliuojantys 45 televizijos programas:

- ❖ 20 televizijos programų per skaitmeninės antžeminės televizijos tinklus ar stotis;
- ❖ 20 televizijos programas kabelinės televizijos ir laidiniais plačiajuosčio ryšio (IPTV) tinklais;
- ❖ 8 televizijos programas internete;
- ❖ 3 televizijos programas per dirbtinį Žemės palydovą (televizijos programa „LRT LITUANICA“ transliuojama nekoduota)“ .

(Dėl Lietuvos radijo ir televizijos komisijos 2019-2021 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo, 2018).

Asociacijos pasirinkimo priežastys

- ❖ Asociacija – tai vientisas struktūrinis darinys kaip savarankiška įmonių sąjunga, kuri gina narių interesus bei atstovauja savo narius valstybinės valdžios struktūrose.
- ❖ Asociacija, kuri transliuoja televizijos programas per skaitmeninės antžeminės televizijos tinklus bei stotis ir šias paslaugas suteikia nerinkdami jokie abonentinio mokesčio iš žiūrovo.

Terminų neapibrėžtumas

- ❖ Lietuvoje nėra tvirtų regionalizmo tradicijų, kurios padėtų nustatyti aiškia regiono apibrėžtį;
- ❖ Pailus regioninės televizijos apibrėžimas: neaiškūs vietinės ir regioninės televizijų skirtumai;
- ❖ Regioninės televizijos transliavimo teritorinė apimtis, kuriai suteikta licencija, labai dažnai apima kelias savivaldybes ir pasiekia daugiau nei vieną etnografinį regioną, nors ir neapima visos apskrities teritorijos;
- ❖ Etnografinių regionų ribos nesutampa su administracinių vienetų – apskričių teritorijomis, o dirbtinai nustatytos apskričių ribos niveliuoja etnokultūrinę tradiciją.

Teisiniai dokumentai

- ❖ Daugelyje teisinių dokumentų, reglamentuojančių etninės kultūros strateginius tikslus, plėtros programas ir kt., deklaruojama būtinybė skleisti etninę kultūrą.
- ❖ Strateginiuose etninės kultūros plėtros planuose nėra aiškios pozicijos kaip įtraukti televiziją į etninės kultūros sklaidos planus.

Laidų tematika

- ❖ Pagal etninės kultūros laidų tematiką daugiausia dėmesio TV laidose skiriama lietuvių liaudies šventėms bei kaimų, bendruomenių istorijai, žmonių likimams.
- ❖ Šiuo metu etninės kultūros sklaida per regioninę (vietinę) televiziją yra ne tik per maža, bet ir tematiškai per siaura ir fragmentiška.
- ❖ Pasigendama laidų, skirtų tradicinei architektūrai, žinijai, liaudies meistrams, ypač jaunimo edukacijai.
- ❖ Labai trūksta diskusinių (analitinių) laidų.

Laidų transliavimo laikas

- ❖ Dabartinių etnolaidų transliavimo laikas regioninėse (vietinėse) televizijose pakankamai patogus žiūrovui, tačiau transliuojamų etnolaidų kiekis per mėnesį yra nepakankamas.
- ❖ Asociacijų narės turi menkas galimybes užpildyti eterį savo laidomis ir tai atsiliepia regionui skirtos etninės kultūros sklaidos stoka.
- ❖ Turėdamos mažą eterio laiką, per kurį turi pateikti svarbius dienos įvykius, savivaldybės sprendimus ir kitas aktualijas, vargu, regioninės (vietinės) TV etninės kultūros sklaidai prioriteto neskiria.

Etninės kultūros laidų statusas TV laidose

- ❖ Dabartinių autorinių laidų turinys labiau orientuotas į istorinius atminties kultūros aspektus, skatinančius pilietiškumo, tautiškumo ugdymą, o etninė kultūra pasislepia po jais ir tampa fragmentiška.
- ❖ Analogiška situacija pastebėta ir valstybinių fondų, skiriančių dalinį finansavimą tokio pobūdžio laidoms, nuostatuose, kurių laikydami televizijų atstovai nevalingai susiaurina etninės kultūros sričių pasirinkimą bei sklaidą.

Laidų finansavimas

- ❖ Valstybinių fondų (pvz., SRTRF) skiriamas finansavimas neadekvatus kūrėjų indėliui, laiko sąnaudoms, naujausios filmavimo technikos įsigijimui ar nuomai. Pamištami transliavimo kaštai.
- ❖ Dėl finansavimo trūkumo regioninės televizijos administracija susiduria su vis didėjančiu profesionalių kūrėjų stygiumi. Šiuo metu etnolaidų kūrimas ir sklaida televizijoje laikosi dėl entuziastų, kurių vis labiau mažėja.
- ❖ Dėl šios priežasties mažėja tokių laidų kiekis ir prastėja jų kokybė: dominuoja statiški vaizdai, trūksta specialistų komentarų natūralumo, gyvumo, tinkamai neišnaudojama archyvinė medžiaga, nepakankamas idėjinio sprendimo techninis ir technologinis realizavimas.

IŠVADOS

- ❖ Nors regioninis (vietinis) transliuotojas Lietuvoje nuolat susiduria su ne mažomis finansinėmis problemomis, šiuo metu Regioninių televizijų asociacijos iniciatyvų padėtis pakankamai stabili.
- ❖ Asociacijai priklausančios Trakų regioninės televizijos „Aidas“ direktoriaus iniciatyva inicijuojamas regioninės transliacijos atnaujinimas Vidurio Lietuvoje (Kėdainiuose, Panevėžyje, Ukmergėje) bei Utenoje ir Švenčionyse.
- ❖ Nežiūrint Regioninių televizijų asociacijos administracijos palankumo etninei kultūrai, pastebėta, kad regioninėse TV etninės kultūros sklaidai akivaizdžiai skiriamas per mažas dėmesys, o laidų kokybė pasižymi provincialumu, kas mažina etninės kultūros laidų sklaidą.

REKOMENDACIJOS

- ❖ Etninė kultūra turėtų tapti lygiaverte tarp visų kitų prioritetų, teikiamų regioninių televizijų programų sudarymui ir transliavimui.
- ❖ Etninės kultūros plėtros strategijos 2018-2020 m. programos uždaviniuose tikslui pasiekti nurodyti, jog būtina reguliariai rengti bei transliuoti etninės kultūros pažintines bei šveičiamąsias laidas per Lietuvos regionines (vietines) televizijas, rengti jų konkursus.
- ❖ Nacionalinio transliuotojo (LRT) televizijos (LRT Plus) programos tinklelyje reguliariai, kas savaitę, rodyti 30 min. trukmės regioninio (vietinio) transliuotojo laidas, skirtas etninei kultūrai.

REKOMENDACIJOS (2)

- ❖ Valstybiniu ir savivaldybių mastu remti Trakų regioninės televizijos „Aidas“ direktoriaus iniciatyvą – regioninės transliacijos atnaujinimą Vidurio Lietuvoje, Utenoje Švenčionyse, ir sekant jo pavyzdžiu atnaujinti Nidos TV, kuri apimtų visą Neringos miesto teritoriją.
- ❖ Plėsti regioninės (vietinės) televizijos laidų, skirtų etninei kultūrai, tematikos ir tyrimų lauką ieškant originalesnių idėjų ir pateikimo formų.
- ❖ Skirti didesnę finansavimą regioninių (vietinių) TV etnolaidų projektams, įvertinant adekvačius laidų gamybos ir transliacijos kaštus. Šiuo tikslu įtraukti daugiau privačių ir visuomeninių rėmėjų, mecenatų.

AČIŪ!